

'Modernisering' veiligheidsbesluiten lijkt mogelijk

Toen de EG-Kaderrichtlijn inzake de veiligheid en de gezondheid van de werknemers in 1989 werd aangenomen, kon niemand de consequenties van deze richtlijn voor de Nederlandse Arbowet bevroeden. Alom heerste de mening dat de wetgeving ver uitstak boven de EG-Kaderrichtlijn. Die mening moest in de loop van de daarop volgende jaren worden bijgesteld.

Jan Harmen Kwantes

Europa

We hoeven alleen maar te denken aan de invoering van de risico-inventarisatie en -evaluatie en de deskundigheidszorg op maat, om te beseffen dat de Arbowet niet zo ver voorop liep als menigeen had gedacht. De gewijzigde Arbowet ligt nu als Kamerstuk bij de Tweede Kamer. In principe moet de EG-Kaderrichtlijn per 1 januari 1993 zijn ingevoerd in de nationale wetgeving. De gewijzigde Arbowet zal echter pas over enkele maanden in het Staatsblad verschijnen, zodat de definitieve invoeringsdatum pas medio 1993 is te verwachten.

De gewijzigde Arbowet zal ook tot gevolg hebben dat er een flink aantal algemene maatregelen van bestuur (AMvB's) gemaakt of gewijzigd moeten worden, zoals de bepalingen rond de bedrijfshulpverlening. Kortom de wetgevingsmachine bij het Ministerie SZW draait op volle toeren.

Aanpassingen

Maar het draait niet alleen om de omzetting van de EG-Kaderrichtlijn in de Arbowet. In het kielzog van de EG-Kaderrichtlijn zijn er nu negen zogenaamde bijzondere richtlijnen vastgesteld. Waar de EG-Kaderrichtlijn de meer algemene zaken regelt rond arbeidsomstandigheden (risico-evaluatie, voorlichting, medezeggenschap enz.), regelen de bijzondere richtlijnen de meer concrete aspecten rond arbeidsomstandigheden. Ook deze bijzondere richtlijnen zullen, waar de Nederlandse wetgeving te kort schiet, moeten leiden tot nieuwe of aangepaste arbowedgeving. Een aantal van de bijzondere richtlijnen (bijvoorbeeld arbeidsplaatsen en arbeidsmiddelen) zullen moeten leiden tot aanpassingen in de diverse reeds bestaande veiligheidsbesluiten. Terwijl andere bijzondere richtlijnen tot gevolg hebben dat de arbowedgeving verder wordt uitgebreid. Zo leidt de bijzondere richtlijn inzake het werken met

beeldschermapparatuur tot het Arbeidsomstandighedenbesluit beeldschermwerk, en de bijzondere richtlijn inzake het manueel hanteren van lasten tot het Besluit fysieke belasting. Beide besluiten (AMvB's) vinden hun wettelijke basis in met name art. 24 van de Arbowet. Overigens is het ontwerp van beide besluiten onlangs in de Staatscourant verschenen.¹

Al met al wordt de Arbowet flink uitgebreid met wijzigingen in de bestaande veiligheidsbesluiten en nieuwe AMvB's. Dit stuk nieuwe arbowedgeving kenmerkt zich door een vrij behoorlijke mate van gedetailleerdheid, te denken valt aan het Besluit bedrijfshulpverlening en het Arbeidsomstandighedenbesluit beeldschermwerk.

Deze gedetailleerdheid is opmerkelijk. Want met het begin van de invoering van de Arbowet per 1 januari 1983 werd er juist meer afstand genomen van de gedetailleerde arbeidsbeschermende wetgeving. De Arbowet beoogt voornamelijk om door middel van instrumentele voorschriften de arbeidsomstandigheden te optimaliseren (het voeren van beleid, het maken van jaarplannen en jaarverslagen, het geven van voorlichting en onderricht). De impliciete doelstelling van de Arbowet is dat alle arbeidsorganisaties een (zorg)systeem dienen op te zetten waarin de aandacht voor arbeidsomstandigheden permanent is verankerd in de bedrijfsvoering.

In gezamenlijk overleg tussen de werkgever en de werknemers (OR) moet het arbobeleid binnen de arbeidsorganisatie gestalte krijgen. Minimaal moeten echter de relevante bepalingen uit de veiligheidsbesluiten worden nageleefd. Deze Veiligheidsbesluiten bevatten de meer concrete 'harde' bepalingen. Illustratief voor de betrekkelijk geringe aandacht voor gedetailleerde

wetgeving is wel het feit dat de meeste veiligheidsbesluiten al veertientallen jaren in wezen nauwelijks zijn veranderd. Zo stamt het Veiligheidsbesluit voor fabrieken of werkplaatsen (VBF) uit 1938! Hoewel het Veiligheidsbesluit Restgroepen vrij recent is ingevoerd, ademt het toch de geest van het VBF.

Onoverzichtelijk

De aandacht voor gedetailleerde arbeidsbeschermende wetgeving was in Nederland dus niet groot, maar krijgt nu een vrij grote impuls vanuit de EG. Een ware stortvloed van nieuwe AMvB's en gewijzigde Veiligheidsbesluiten komt op ons af. Het gevolg is dat de diverse wettelijke verplichtingen onoverzichtelijk en daardoor moeilijk kenbaar zijn voor arbeidsorganisaties. Dit kan natuurlijk niet de bedoeling zijn van arbeidsbeschermende wetgeving. Daarom lijkt een grondige sanering van met name de veiligheidsbesluiten op zijn plaats. Sanering in de zin van het verwijderen van volstrekt verouderde artikelen, en het zoveel mogelijk bijeen plaatsen van nu nog verspreide onderwerpen in een AMvB. Door een modernisering van de veiligheidsbesluiten kan er een stelsel van gedetailleerde, maar vooral overzichtelijke (en dus gemakkelijk herkenbare) voorschriften worden gemaakt. De komende implementatie van de diverse richtlijnen biedt Nederland alle kans daartoe. Hoe dan ook zal de overheid, en in het bijzonder het Ministerie SZW, de komende jaren flink wat voorlichting moeten geven over de gevolgen van de invoering van de nieuwe regels.

Noot

1. Ontwerp-besluit fysieke belasting, verschenen in Stcrt. 1992, 201; Ontwerp-arbeidsomstandighedenbesluit beeldschermwerk, verschenen in Stcrt. 1992, 144.